

УДК 378.035:793.3.071.2]:7(477)

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-2-193-201>

Синєок Віра Андріївна,

заслужена артистка України, доцент кафедри хореографії
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна.

v.synieok@kubg.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-0623-1718>

Калієвський Костянтин Васильович,

старший викладач кафедри хореографії
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна.

k.kaliievskiy@kubg.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-4202-4222>

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ-ХОРЕОГРАФІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми. У сучасних реаліях, які переживає українське суспільство, особливої актуальності набуває проблема виховання патріотично орієнтованої особистості, здатної усвідомлювати національні цінності, плекати ідеї державотворення та активно сприяти зміцненню безпеки й незалежності України. У цьому контексті патріотичне виховання майбутніх хореографів постає одним із пріоритетних завдань діяльності закладів вищої освіти, оскільки воно спрямоване не лише на формування професійних компетентностей, а й на розвиток національної самосвідомості, ціннісних орієнтацій і духовно-культурної ідентичності особистості. Особливе значення набуває використання засобів українського національного мистецтва як ефективного чинника формування патріотичних переконань, оскільки саме хореографічне мистецтво акумулює історичний досвід, традиції та світогляд українського народу. Усвідомлення майбутніх хореографів своєї ролі носія і транслятора національної культурної спадщини підвищує рівень їх соціальної відповідальності та сприяє утвердженню національно-культурної ідентичності.

Відтак, зростання значущості патріотичного виховання майбутніх хореографів

у сучасному гуманітарному дискурсі зумовлює необхідність ґрунтовного наукового осмислення цього процесу, зокрема в контексті використання потенціалу українського національного мистецтва як ефективного засобу формування патріотичних цінностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання патріотичного виховання є предметом активного наукового осмислення у педагогічному, культурологічному та мистецькому дискурсі, оскільки воно становить важливу складову цілісного процесу формування духовно зрілої, національно свідомої особистості. У сучасних дослідженнях патріотизм розглядається як комплексна ціннісна характеристика особистості, що виявляється в любові до Батьківщини, усвідомлення своєї належності до національної спільноти, готовності діяти на благо держави та захищати її незалежність.

Теоретико-методологічні засади патріотичного виховання розроблено у працях І. Бега, який визначає патріотизм і громадянськість як провідні духовні пріоритети сучасного виховного процесу, зумовлені суспільним запитом на формування відповідального громадянина-патріота. У науковому дослідженні І. Бега та К. Журби «Концепція формування у підлітків

національно-культурної ідентичності у загальноосвітніх навчальних закладах» порушується важливе загально-людське завдання формування єдиних духовно-маральних домінант суспільства, що сприяють утвердженню цінностей взаємоповаги, соціальної відповідальності та стійкого мирного співіснування. Особливу увагу автори приділяють становленню української політичної нації як важливого чинника консолідації громадян, формуванню їхньої національної самосвідомості та утвердженню ціннісного ставлення до держави як основи громадської ідентичності (Бех & Журба, 2017).

Проблема патріотичного виховання у контексті формування національної ідентичності порушується у науковій праці М. Єщенко «Проблема патріотичного виховання у контексті національної ідентичності». Особливу увагу автор приділяє визначенню ключових аспектів патріотичного виховання, які виступають підґрунтям формування національно-культурної ідентичності молоді в умовах складних суспільно-політичних трансформацій. У дослідженні обґрунтовано, що патріотичне виховання є важливим ціннісним чинником становлення особистості, оскільки охоплює формування національної ідентичності в сукупності її основних вимірів, зокрема етнічного, територіального, історичного, культурного та мовного. Автор підкреслює, що саме інтеграція цих складових забезпечує цілісне усвідомлення особистістю своєї належності до національної спільноти та сприяє формуванню стійких громадських і патріотичних переконань (Єщенко, 2014).

У науковій праці С. Корнієнко «Національно-патріотичне виховання як соціокультурна практика збереження й формування ідентичності в умовах сучасних викликів» розкрито особистісний потенціал національно-патріотичного виховання як важливого чинника забезпечення історичної спадкоємності та формування ціннісних орієнтирів належності особистості до національної спільноти. Дослідження акцентує увагу на трансформаційних процесах, які з одного боку сприяють адаптації особистості до сучасних соціокультурних

умов, а з іншого – ускладнюють збереження цілісності соціальних зав'язків і можуть зумовлювати стан ціннісної невизначеності. Автор підкреслює важливість звернення до національних архетипів українського народу як до фундаментальних духовно-культурних конструктів, що виступають ефективним підґрунтям формування патріотичних переконань і сприяють утвердженню національної ідентичності. Зазначений підхід розглядається як дієва стратегія національно-патріотичного виховання, спрямована на зміцнення духовної єдності суспільства та формування ціннісного ставлення особистості до національної культурної спадщини (Корнієнко, 2025).

Питання патріотичного виховання в історико-культурному вимірі розглянуто у науковій праці І. Климчук «Козацька тема в українській народно-сценічній хореографії 1950–1980 років як засіб трансляції етнокультурної ідентичності». Авторка доводить, що в умовах домінування ідеології інтернаціоналізму та пропаганди «дружби народів» у радянський період саме звернення до козацької тематики в хореографічних постановках виконувало важливу націотворчу функцію. Через сценічні образи та художні інтерпретації історичного минулого відбувалося збереження й актуалізація української культурної традиції, що опосередковано сприяло національній самоідентифікації молодого покоління. Образ козака постав як символ сили, гідності, мужності та відданості Батьківщині. Козацька ідея стимулювала осмислення історичної пам'яті та культурної спадщини, що створило підґрунтям для патріотичного виховання та становлення національно-культурної ідентичності української молоді засобами хореографічного мистецтва (Климчук, 2020).

Тема хореографічного мистецтва як потужного чинника формування патріотичних поглядів розглядається у науковій праці С. Качуринця «Значення українського народного танцю в культурній спадщині України». У дослідженні висвітлено актуальні проблеми збереження українського народного танцю як важливого складника національної культурної спадщини та ефективного засобу формування етнічної й культурної ідентичності української молоді.

Автор акцентує увагу на трансформації культурних орієнтацій підростаючого покоління, зумовленій глобалізаційними процесами, а також підкреслює існування загроз, пов'язаних із комерціалізацією та уніфікацією танцювальних форм, що може призводити до втрати автентичних рис національної танцювальної культури. Наукова праця доводить, що український народний танець є важливим носієм історичних, духовних і культурних традицій народу, виконуючи функцію та трансляцію національної культурної спадщини. Його виховний потенціал полягає у формуванні національної свідомості, ціннісних орієнтацій і патріотичних переконань молодого покоління, що створює сприятливі умови для становлення культурної ідентичності особистості в умовах сучасного суспільства (Качуринець, 2025).

У дослідженні Ю. Кархут та О. Кузик «Народне хореографічне мистецтво як засіб пізнання та збереження традицій народу, патріотичного виховання молодого покоління» порушується питання культурної та фольклорної спадщини, зокрема традицій Гуцульщини, як важливого чинника формування і розвитку етнічної хореографії сьогодення. Автори підкреслюють, що народне хореографічне мистецтво є ефективним засобом збереження національних традицій і водночас виступає потужним інструментом пізнання духовної та культурної спадщини українського народу. Науковці акцентують увагу на педагогічному потенціалі народної хореографії, який проявляється у формуванні морально-етичних принципів особистості, розвитку культури міжособистісних взаємин, а також виховання патріотичних почуттів і національної свідомості молодого покоління. Звернення до регіональних хореографічних традицій, зокрема гуцульської танцювальної культури, сприяє усвідомленню молоддю власної етнокультурної приналежності та забезпечує наступність культурних цінностей у сучасному суспільстві (Кархут & Кузик, 2020).

Особливості реалізації патріотичного потенціалу українського народного танцю висвітлено у дослідженні О. Бігус «Формування

патріотизму у студентів-хореографів засобами народного танцю». Авторка здійснює комплексний аналіз процес формування патріотичних якостей у студентів-хореографів, розкриваючи специфіку стилістики українського народного танцю, зокрема стійкі лексичні комплекси, характерні для танців військово-героїчного спрямування, таких як «Аркан», «Гопак», «Запорожці». Зазначені хореографічні зразки відображають історичні традиції, духовні цінності та героїчний світогляд українського народу, сприяючи формуванню національної самосвідомості майбутніх хореографів.

Науковиця наголошує, що формування патріотизму у студентів-хореографів є цілісним і послідовним педагогічним процесом, який реалізується у ході опанування спеціальних фахових дисциплін і передбачає інтеграцію різних форм і методів навчально-виховної, науково-дослідної та самостійної діяльності. Такий підхід забезпечує не лише засвоєння професійних знань і навичок, але й формування ціннісного ставлення до національної культурної спадщини та усвідомлення власної ролі як носія і транслятора традицій українського хореографічного мистецтва (Бігус, 2023).

Отже, аналіз наукових досліджень засвідчує значний інтерес науковців до проблеми патріотичного виховання молодого покоління, зокрема в контексті формування національної ідентичності, духовно-моральних цінностей та громадської свідомості. У працях І. Беха, М. Єщенко, С. Корнієнко розкрито теоретико-методологічні засади патріотичного виховання як важливого чинника формування національної самосвідомості особистості. Дослідження І. Климчук, С. Качуринця, Ю. Кархут, О. Кузик, О. Бігус та інших науковців підтверджують значний виховний потенціал українського народного хореографічного мистецтва як засобу збереження культурної спадщини, трансляції національних цінностей і формування патріотичних переконань молоді. Водночас, попри ґрунтовне висвітлення окремих аспектів проблеми, питання патріотичного виховання студентів-хореографів засобами українського національного мистецтва в умовах сучасних соціокультурних викликів потребує

подальшого комплексного дослідження, зокрема в аспекті визначення ефективних педагогічних умов і методів формування їхньої національно-культурної ідентичності. Це зумовлює актуальність обраної теми та визначає необхідність її наукового осмислення.

Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі українського національного мистецтва як засобу патріотичного виховання студентів-хореографів та визначення педагогічних умов ефективного формування їхньої національно-культурної ідентичності.

Для досягнення поставленої мети використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, зокрема: аналіз наукової літератури для з'ясування сутності поняття «патріотичне виховання» та визначення його ролі у професійній підготовці майбутніх хореографів; теоретичне узагальнення та систематизація для визначення основних підходів до використання засобів українського національного мистецтва у виховному процесі; порівняльний метод для зіставлення різних наукових підходів до проблеми патріотичного виховання; метод педагогічного аналізу для визначення потенціалу українського хореографічного мистецтва як засобу формування патріотичних цінностей студентської молоді.

Застосування зазначених методів дозволило комплексно дослідити проблему патріотичного виховання студентів-хореографів і визначити перспективні напрями використання українського національного мистецтва у формуванні їхньої національної та професійної ідентичності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для предметного та ґрунтовного розгляду проблеми доцільно передусім осмислити сутність поняття «патріотичне виховання». У широкому науковому розумінні воно охоплює комплекс взаємопов'язаних аспектів, зокрема сферу духовного життя особистості, систему морально-етичних цінностей, рівень національної самосвідомості, почуття гідності та відповідальності за долю своєї держави. Важливим складником патріотичного виховання є також здатність особистості організовувати власну життєдіяльність на основі

національних ідеалів, шанобливе ставлення до рідної мови, культурної спадщини, традицій і звичаїв українського народу. Як зазначають І. Бех та К. Журба: «Формування національно-культурної ідентичності ґрунтується на національному світогляді; національній культурі, мові, національній ідеї» (Бех & Журба, 2017, с. 28).

Розглядаючи патріотизм як соціально-історичне явище, слід зазначити, що його основу становлять національні ідеї, які визначають стратегічні напрями розвитку нації, сприяють консолідації суспільства та формування ціннісного ставлення особистості до держави. Патріотизм формується у процесі соціалізації особистості під впливом історичного досвіду, культурних традицій та виховного середовища. Саме тому патріотизм не зводиться лише до сукупності знань, а є результатом цілеспрямованого виховного впливу, що забезпечує формування глибоких переконань, ціннісних орієнтацій і свідомого ставлення до своєї національної приналежності. Як зазначають автори Ю. Кархут та О. Кузик: «Патріотизм визначається в сучасній педагогіці як ставлення до рідної країни, інших націй та народів, національних святинь, посиленню любові до країни, мови, почуттю відповідальності за її незалежність, збереженню матеріальних і духовних цінностей» (Кархут & Кузик, 2020, с. 344–345).

Отже, виховання патріотизму засобами народного хореографічного мистецтва є ефективним і педагогічно доцільним напрямом формування національної свідомості майбутніх фахівців. Провідним чинником цього процесу виступає український народний танець як унікальний носій історичної пам'яті, духовних цінностей і культурних традицій українського народу. Важливим аспектом реалізації цього виховного потенціалу є створення сприятливого освітнього середовища, насиченого національно-культурним змістом, зокрема музичними та хореографічними зразками українських традицій. Як акцентує Ж. Денисюк у науковому дослідженні «Українська культурна ідентичність як основа національної стійкості та культурної політики»: «Культура відіграє

вирішальну роль у формуванні механізмів резильєнтності як на рівні індивідів, соціальних груп, так і нації загалом. Одними із ключових чинників у цьому аспекті виступають найперше культурні цінності та традиції, що забезпечують сталість суспільних норм і звичаїв, що допомагає зберігати ідентичність навіть у кризові періоди» (Денисюк, 2025, с. 311).

У процесі практичного опанування українських танцювальних композицій студенти-хореографи не лише вдосконалюють професійні виконавські навички та розвивають естетичний смак, але й формують емоційно-ціннісне ставлення до національного мистецтва. Занурення у художньо-образний зміст народного танцю сприяє усвідомленню його культурної значущості та виховує почуття національної гордості.

Особливого значення набуває ознайомлення з лексичним матеріалом регіональних танцювальних традицій, що відображають етнокультурну різноманітність України. Вивчення особливостей танцювальної мови різних історико-етнографічних регіонів переконує студента-хореографа у багатстві національної культурної спадщини, сприяє глибокому осмисленню її цінності та формує шанобливе ставлення до українського хореографічного мистецтва. Такий підхід забезпечує не лише професійне становлення майбутнього фахівця, але й сприяє формуванню його національно-культурної ідентичності та патріотичних переконань.

Як зазначає О. Бігус: «Патріотичне виховання студентів-хореографів являє собою цілісний педагогічний процес, який ґрунтується на взаємодії суб'єктів виховання, спрямований на формування громадянської позиції, національно-патріотичної орієнтації особистості, що проявляється в її патріотичній спрямованості та соціально відповідальній діяльності на благо народу й країни.

Актуальним наразі вбачається звернення до традиційних форм танцювального фольклору українців, у якому засобами художньої виразності акумульовано духовно-патріотичний досвід українського народу» (Бігус, 2023, с. 44).

Яскравим прикладом ефективності педагогічних методів патріотичного виховання

є досвід роботи хореографічного колективу «Либідь» та студентської спільноти хореографів першого-четвертого курсів Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Застосування цілеспрямованих педагогічних підходів, заснованих на опануванні українського народного танцю, сприяє трансформації соціокультурного сприйняття і безпосередньо впливає на формування їхньої національно-культурної ідентичності.

У процесі навчально-творчої діяльності студенти не лише усвідомлюють власну належність до національної культурної спадщини, історичних подій сучасності, танцювальних традицій і мовного середовища, але й виявляють прагнення інтегрувати ці складові у власну виконавську практику через інтерпретацію хореографічних образів. Такий творчий підхід сприяє глибшому осмисленню національних цінностей і формуванню особистісно значущого ставлення до українського хореографічного мистецтва. Як влучно зазначає І. Климчук: «І саме ця емоційність передається глядачам, залучає до співпереживань, глядачі несвідомо “втягуються” у коло національно-патріотичних ідей, що транслює балетмейстер та танцівники, відчуває себе причетним до української нації, нащадком козаків» (Климчук, 2020, с. 42).

Наведені приклади засвідчують безперервний процес становлення особистісної ідентичності студента-хореографа, який у процесі професійної підготовки здійснює переосмислення власної ролі в сучасному соціокультурному просторі. Звернення до національних танцювальних традицій виступає важливим чинником цього процесу, оскільки сприяє утвердженню національної самосвідомості, формуванню патріотичних переконань і усвідомленню себе як носія та транслятора українських танцювальних традицій.

Як зазначає С. Качуринець: «В українській культурі народний танець посідає особливе місце, оскільки є не лише формою мистецького вираження, а й важливим елементом національної ідентичності. З давніх-давен танець супроводжував різноманітні обряди, свята та повсякденне життя українського

народу, відображаючи його історичний досвід, соціальні структури та естетичні ідеали. Він є свідченням багатства культурних традицій багатьох поколінь та невід'ємною частиною нематеріальної культурної спадщини країни» (Качуринець, 2025, с. 156).

Система педагогічних методів, що реалізується через фахові навчальні дисципліни, зокрема «Методика викладання українського народного танцю», «Зразки українського народного танцю», «Сучасна інтерпретація українського народного танцю» та інші формує цілісне культурно-творче освітнє середовище, яке сприяє становленню світогляду майбутніх фахівців на засадах україноцентричних цінностей. Такий підхід забезпечує не лише формування професійних компетентностей, але й впливає на духовно-емоційну сферу студентів, сприяючи розвитку їхньої національної самосвідомості, ціннісних орієнтацій і патріотичних переконань.

Аналіз контингенту вступників, які долучаються до навчання за спеціальністю «Хореографія», засвідчує недостатній рівень володіння навичками українського народного танцю. Однією з причин такої ситуації є поступове зменшення кількості аматорських колективів народного танцю та одночасно зростання популярності танцювальних студій, діяльність яких переважно орієнтована на сучасні комерційні напрями і не передбачає системного вивчення національного танцювального мистецтва. Така тенденція зумовлює зниження рівня обізнаності молоді з традиційною танцювальною культурою та створює суттєві прогалини у формуванні їхньої національно-культурної ідентичності.

Орієнтація частини танцювальних колективів на комерційні пріоритети, зокрема прагнення відповідати актуальним модним тенденціям і утримувати широку аудиторію, часто зумовлює зменшення уваги до виховного потенціалу хореографічного мистецтва. У таких умовах питання формування патріотичних цінностей і національної самосвідомості не завжди посідає належне місце у змісті навчально-творчої діяльності.

У зв'язку з цим особливого значення набуває системний підхід до професійної підготовки майбутніх хореографів, реалізований

в освітній програмі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Цілеспрямоване впровадження дисциплін, орієнтованих на вивчення та творче осмислення українського народного танцю, сприяє подоланню зазначених прогалин, забезпечує формування професійної компетентності студентів і водночас виступає ефективним засобом їхнього патріотичного виховання та становлення національно-культурної ідентичності.

Аналіз повного циклу реалізації освітньої програми та узагальнення отриманих результатів дають підстави стверджувати, що визначені стратегічні цілі патріотичного виховання майбутніх хореографів успішно реалізуються. Зокрема, випускники демонструють шанобливе та усвідомлене ставлення до української народної хореографії як важливої складової національної культурної спадщини, виявляють високий рівень виконавської майстерності та здатність до професійної інтерпретації хореографічних зразків різних етнографічних регіонів України.

Особливо показовим є те, що у процесі вивчення дисципліни «Мистецтво балетмейстера» студенти активно звертаються до національної тематики, виявляючи зацікавленість у створенні хореографічних постановок, заснованих на українських культурних традиціях. Такий творчий вибір свідчить про сформоване ціннісне ставлення до національного мистецтва та усвідомлення його значущості у власній професійній діяльності.

Після завершення навчання студенти-хореографи демонструють не лише високий рівень фахової підготовки, але й сформований духовно-етичний потенціал, що проявляється у стійкій національно-культурній ідентичності, усвідомленні ціннісного значення української культурної спадщини та наявності патріотичних переконань. Сформовані у процесі професійної підготовки світоглядні орієнтири визначають подальший професійний шлях випускників як носіїв, зберігачів і трансляторів українського хореографічного мистецтва, що підтверджує ефективність упровадженої системи патріотичного виховання засобами народної хореографії.

Висновки. Отже, теоретичне осмислення зазначеної проблематики надало можливість уточнити сутність поняття патріотичного виховання та визначити його роль у професійній підготовці студентів-хореографів. Аналіз наукових праць дозволив узагальнити й систематизувати ефективні підходи до використання засобів українського хореографічного мистецтва у навчально-виховному процесі як важливого чинника формування національної самосвідомості та патріотичних переконань майбутніх хореографів. Застосування порівняльного методу дало змогу зіставити рівень сформованості патріотичних переконань студентів до початку навчання за освітньою програмою та після опанування відповідних освітніх компоненти, що підтвердило значущість українського народного танцю як ефективного засобу патріотичного виховання. Метод педагогічного аналізу дозволив визначити виховний потенціал українського народного танцю, який проявляється у формуванні ціннісного ставлення до національної культурної спадщини, розвитку національної ідентичності та усвідомленні майбутніми хореографами своєї професійної місії як носіїв і трансляторів українського мистецтва.

Застосування комплексу взаємопов'язаних методів дослідження забезпечило цілісне вивчення проблеми патріотичного виховання студентів-хореографів засобами українського національного мистецтва та дозволило визначити перспективні напрями подальших наукових розвідок, зокрема у контексті вдосконалення педагогічних умов формування національно-культурної ідентичності майбутніх хореографів у галузі хореографічного мистецтва.

Наукова новизна дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному підтвердженні ефективності використання засобів українського національного хореографічного мистецтва як чинника патріотичного виховання студентів-хореографів у процесі професійної підготовки. Уперше акцентовано увагу на ролі культурно-творчого освітнього середовища, сформованого через систему фахових дисциплін, як цілісного педагогічного механізму формування ціннісних орієнтацій, національної самосвідомості та патріотичних переконань студентів-хореографів. Подальшого розвитку набули положення щодо впливу освітніх компонентів, орієнтованих на вивчення та творче осмислення національної хореографічної спадщини, на становлення світоглядної позиції майбутнього хореографа.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у процесі професійної підготовки студентів спеціальності «Хореографія» у закладах вищої освіти. Основні положення та висновки можуть бути впроваджені у зміст навчальних дисциплін, зокрема «Методика викладання українського народного танцю», «Зразки українського народного танцю», «Сучасна інтерпретація українського народного танцю», «Мистецтво балетмейстера», а також у практичну діяльність викладачів і керівників хореографічних колективів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення освітніх програм, розроблення навчально-методичних матеріалів та формування ефективної системи патріотичного виховання студентської молоді засобами українського хореографічного мистецтва.

Література

1. Бех І., Журба К. Концепція формування у підлітків національно-культурної ідентичності у загальноосвітніх навчальних закладах. *Гірська школа українських Карпат*. 2017. № 16. С. 24–33. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2017.16.24-33>
2. Єщенко М. Проблема патріотичного виховання у контексті національної ідентичності. *Імідж сучасного педагога*. 2014. № 9. С. 60–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2014_9_16
3. Корнієнко С. Національно-патріотичне виховання як соціокультурна практика збереження й формування ідентичності в умовах сучасних викликів. *Humanities studies*. 2025. Вип. 24(101). С. 201–208. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-21>
4. Климчук І. Козацька тема в українській народно-сценічній хореографії 1950–1980 років як засіб трансляції етнокультурної ідентичності. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 36. С. 41–45. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpm.vi36.407>

5. Качуринець С. Значення українського народного танцю в культурній спадщині України. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 83, Т. 1. С. 155–160. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-1-23>

6. Кархут Ю., Кузик О. Народне хореографічне мистецтво як засіб пізнання та збереження традицій народу, патріотичного виховання молодого покоління. *Молодий вчений*. 2020. № 11(87). С. 344–350. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-74>

7. Бігус О. Формування патріотизму у студентів-хореографів засобами народного танцю. *Танцювальні студії*. 2023. Т. 6, № 1. С. 42–50. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.6.1.2023.283725>

8. Денисюк Ж. Українська культурна ідентичність як основа національної стійкості та культурної політики. *Культурологічний альманах*. 2025. Вип. 1(13). С. 309–315. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.35>

References

1. Bekh, I., & Zhurba, K. (2017). Kontsepsiia formuvannia u pidlitkiv natsionalno-kulturnoi identychnosti u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Conception of forming national-cultural identity in adolescents studying in comprehensive school]. *Hirska shkola ukrainskykh Karpat – Mountain School of the Ukrainian Carpathians*, (16), 24–33. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2017.16.24-33> [in Ukrainian].

2. Yeshchenko, M. (2014). Problema patriotychnoho vykhovannia u konteksti natsionalnoi identychnosti [The issue of patriotic education in terms of national identity]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of the modern pedagogue*, (9), 60–61. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2014_9_16 [in Ukrainian].

3. Korniienko, S. (2025). Natsionalno-patriotychno vykhovannia yak sotsiokulturna praktyka zberezhenia y formuvannia identychnosti v umovakh suchasnykh vyklykiv [National-patriotic education as a sociocultural practice of preserving and forming identity under contemporary challenges]. *Humanities studies*, 24(101), 201–208. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-21> [in Ukrainian].

4. Klymchuk, I. (2020). Kozatska tema v ukrainskii narodno-stsenichnii khoreohrafi 1950–1980 rokiv yak zasib translatsii etnokulturnoi identychnosti [The Cossack theme in the Ukrainian folk stage choreography 1950–1980 as a means of translation of ethnocultural identity]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku. Mystetstvoznavstvo – Ukrainian culture: past, present, ways of development. Art history*, (36), 41–45. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpm.vi36.407> [in Ukrainian].

5. Kachurynets, S. (2025). Znachennia ukrainskoho narodnoho tantsiu v kulturnii spadshchyni Ukrainy [Significance of Ukrainian folk dance in the cultural heritage of Ukraine]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues in the humanities*, 1(83), 155–160. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-1-23> [in Ukrainian].

6. Karkhut, Yu., & Kuzyk, O. (2020). Narodne khoreohrafichne mystetstvo yak zasib piznannia ta zberezhenia tradytsii narodu, patriotychnoho vykhovannia molodoho pokolinnia [Folk choreographic art as a means of knowledge and preservation of traditions of the people, patriotic education of the young generation]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 11(87), 344–350. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-74> [in Ukrainian].

7. Bihus, O. (2023). Formuvannia patriotyizmu u studentiv-khoreohrafov zasobamy narodnoho tantsiu [Formation of patriotism in students-choreographers through folk dance]. *Tantsiuvalni studii – Dance studies*, 6(1), 42–50. Retrieved from DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.6.1.2023.283725> [in Ukrainian].

8. Denysiyuk, Zh. (2025). Ukrainska kulturna identychnist yak osnova natsionalnoi stiikosti ta kulturnoi polityky [Ukrainian cultural identity as the basis of national stability and cultural policy]. *Kulturolohichnyi almanakh – Culturological almanac*, (1), 309–315. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.35> [in Ukrainian].

Синюк В. А., Калієвський К. В. Патріотичне виховання студентів-хореографів засобами українського національного мистецтва

У статті проаналізовано проблему патріотичного виховання студентів-хореографів засобами українського народного танцю. Висвітлено проблематику питання у педагогічному, культурологічному та мистецькому дискурсі. Зазначено, що патріотизм варто розглядати як комплексну ціннісну характеристику особистості яка усвідомлює свою належність до національної спільноти та готова діяти на благо держави. У статті порушується питання культурної та фольклорної спадщини, як важливого чинника формування і розвитку народного хореографічного мистецтва, що виступає потужним потенціалом формування морально-етичних принципів особистості. Вказано на особливості реалізації патріотичного потенціалу у студентів-хореографів засобами стилістики українського народного танцю. Наголошено, що формування патріотизму у студентів-

хореографів є цілісним і послідовним педагогічним процесом, що реалізується у ході опанування фахових дисциплін і передбачає інтеграцію різних форм і методів навчально-виховної, науково-дослідної, та самостійної діяльності. Визначено, що виховання патріотизму засобами народного хореографічного мистецтва є ефективним і педагогічно доцільним напрямом формування національної свідомості майбутніх хореографів. Акцентовано увагу на навчально-творчій діяльності студентів, що інтегрують у власну виконавську практику національні хореографічні образи. Визначено систему педагогічних методів, що реалізується через фахове навчання та сприяє становленню світогляду майбутніх фахівців на засадах україноцентричних цінностей. Представлено наукову новизну дослідження, що полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному підтвердженні ефективності використання засобів українського народного танцю як чинника патріотичного виховання студентів-хореографів у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: патріотичне виховання, національно-культурна ідентичність, український танець, національне хореографічне мистецтво, студенти-хореографи.

Synieok V. A., Kaliievskyi K. V. Patriotic education of choreography students by means of Ukrainian national art

The article analyses the problem of patriotic education of choreography students by means of Ukrainian folk dance. The issue is examined in pedagogical, cultural and artistic discourse. It is noted that patriotism should be viewed as a complex value characteristic of a person who is aware of their belonging to the national community and is ready to act for the good of the state. The article raises the issue of cultural and folklore heritage as an important factor in the formation and development of folk choreographic art, which has a powerful potential for shaping the moral and ethical principles of the individual. The article points out the peculiarities of the realisation of patriotic potential in choreography students through the stylistics of Ukrainian folk dance. It is emphasised that the formation of patriotism in choreography students is a holistic and consistent pedagogical process that is implemented in the course of mastering professional disciplines and involves the integration of various forms and methods of educational, scientific, research, and independent activities. It is determined that the cultivation of patriotism through folk choreographic art is an effective and pedagogically appropriate direction for the formation of national consciousness in future choreographers. Emphasis is placed on the educational and creative activities of students who integrate national choreographic images into their own performance practice. A system of pedagogical methods has been identified, which is implemented through professional training and contributes to the formation of the worldview of future specialists based on Ukrainian-centric values. The scientific novelty of the research is presented, which consists in the theoretical justification and practical confirmation of the effectiveness of using Ukrainian folk dance as a factor in the patriotic education of choreography students in the process of professional training.

Key words: patriotic education, national and cultural identity, Ukrainian dance, national choreographic art, choreography students.

Дата першого надходження статті до видання: 23.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

